

CD-ROM eller online?

En anmeldelse af Erik Thorlund Jepsen

Inger Heyerdahl-Jensen, Helle Kasarab og Pernille Kofoed: CD-ROM eller online? - Kbh.: Faggruppen for referencearbejde, Bibliotekarforbundet, 1994. - 119 s.

Online-bibliografier har både økonomisk og søgemæssigt udkonkurreret de trykte bibliografier. Valget mellem online eller CD-ROM udgaver er noget vanskeligere. Bibliografier på CD-ROM er langsommere opdateret, har kapacitetsproblemer (i forhold til online) og mangler bestillingsfaciliteter. Til gengæld har CD-ROM bibliografier ofte mere brugervenlige grænseflader, og de kan potentielt resultere i bedre søgeresultater, da stress-faktoren "betaling af tid" er fjernet.

Bibliografier på CD-ROM har nok størst potentiale i forhold til uerfarne slutbrugere, men kan i fjernlansarbejdet - af opdateringsmæssige og økonomiske årsager - som regel kun bruges kombineret med onlinesøgninger. På Det nordjyske Landsbibliotek køber man f.eks. den norske og tyske bog-

fortegnelse på CD-ROM ca. hvert andet år. Nyere litteratur søges i lagerkataloger eller i online-udgaven af de respektive bibliografier.

Ovenstående er groft gengivet hovedkonklusionerne i "CD-ROM eller online", som med tyngdepunktet lagt på en evaluering af 18 bibliografier giver et indtryk af de to mediers nuværende anvendelse og beskaffenhed.

Bibliografier og håndbøger evalueret i "CD-ROM eller online" samt den anvendte evalueringsmodel

Bogen leverer ikke direkte anbefalinger i forhold til valg af bibliografier eller publikationstyper. Beskrivelsesparametret "karakterbedømmelse" er faktisk kun anvendt i forhold til 2 bibliografier (SCI-CDE og Scisearch) og 2 håndbøger (Juri-Disk og Encarta). Ligeledes optræder der kun een prisberegning, nemlig i sammenligningen mellem MLA International Bibliography trykt, online og på CD-ROM. Break-even analyser - beregninger af

hvornår forbruget berettiger CD-rom frem for online - er dog vanskelige at foretage, da priserne

på online-søgninger som oftest er kontraktafhængige.

<p>EVALUERED E BIBLIOGRAFI ER Basis BAMC Deutsche Bibliographie - aktuell Deutsche Bibliographie - online DANBIB online ALBA CD-ROM CD-MARC LC-MARC LOCIS BIP Plus BIP Online Nasjonalbibliografiske Data UBO:Bok MLA International Bibliography CD-ROM SCI-CDE - Science Citation Index Medline CD-ROM Index Medicus ABI Inform CD-ROM</p> <p>EVALUERED E HÅNDBØGER (alle på Cd-rom) Juri-Disk Kompass Encarta Karnov</p>	<p>EVALUERINGSMODEL Kort beskrivelse 1. Titel 2. Formål/Målgruppe 3. Producent 4. Fysisk form 5. Integrationsmuligheder 6. Tekniske specifikationer og krav 7. Indhold og afgrænsning m.h.t. tid, sprog, grafik, ill. 8. Ajourføring 9. Pris</p> <p>Detaljeret beskrivelse 10. Søg sprog Kommando/menustyret 11. Søgemuligheder: Thesauri, index, hypertext, henvisninger 12. Konsistens (jfr. med andre medier) 13. Ergonomi, design (herunder svartider) 14. Support, leverandør, dokumentation, kurser</p> <p>Vurdering 15. Prisberegning, break-even 16. Konklusion 17. Karakterbedømmelse 18. Søgeresultater</p> <p>Litteraturhenvisninger (ift. de evaluerede hjælpemidler)</p>
--	--

Evalueringsmodellen er forholdsvis dækkende, men jeg savner konsistens mellem fokuseringen på parametre i evalueringen af de forskellige hjælpemidler. I evalueringen af Scisearch får læseren en grundig og eksemplificeret beskrivelse af søgesprog og søgemuligheder, mens evalueringen af Medline Online og Index Medicus ikke medtager disse ellers væsentlige parametre. Enkelte evalueringer medtager alle punkter og fylder op til 5 sider, mens andre meget sporadiske beskrivelser på en side kun medtager den korte beskrivelse samt en konklusion.

Det skal endvidere påpeges, at evalueringsmodellen synes konstrueret med henblik på erfarne litteratursøgere med et vist kendskab til de evaluerede

hjælpemidler. Der fokuseres meget lidt på de forskellige bibliografiers indhold og afgrænsninger, og evalueringsmodellen medtager ikke eksplicit outputmuligheder. Sidstnævnte kompenseres der dog for i langt de fleste evalueringer, eftersom outputformater beskrives under punktet "søgemuligheder".

Under punktet "Ergonomi, design" beskrives hjælpemidlernes brugergrænseflade meget kortfattet. Eksempel: I evalueringen af ALBA på CD-ROM medtages følgende under punkt "13. Ergonomi, design": "Skærbillederne er let læselige og overskuelige". Der er altså ikke lagt vægt på de forskellige hjælpemidlers brugervenlighed og funktionalitet, hvorfor "CD-ROM eller online"

hverken er rettet mod slutbrugeren, der skal vælge hjælpemiddel, eller mod bibliotekaren, som skal accessionere hjælpemidler til sine slutbrugere.

Forfatterne udgør en arbejdsgruppe nedsat i 1992 af Referencefaggruppen og DF's initiativgruppe for fjernlån, hvis kommissorium var at kortlægge og vurdere nye redskaber eller nye udgaver af gammelkendte redskaber i bibliotekernes fjernlånsarbejde. Denne uoverkommelige opgave er

ikke løst, men de mere grundige af bibliografievurderingerne samt en beskrivelse af ti udvalgte

dokumentleveringstjenester gør, at "CD-ROM eller online", på trods af at nogle oplysninger allerede er forældede, er absolut anbefalelsesværdig - primært i forhold til fjernlånsarbejde.

Bogen ville dog have vundet ved, at man istedet for den korte gennemgang af de fire "tilfældigt" udvalgte håndbøger på CD-ROM, havde ofret flere kræfter på at opnå konsistens i bibliografievurderingerne.